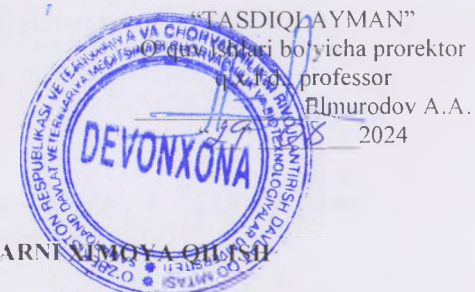

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARKAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITET**

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60310100 – 2.10
“29” 08 2024 y

O'SIMLILARNI XILOQVA OILISH

ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta'lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi: 300000 - Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi: 310000 - Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar
Ta'lim yo'nalishi: 60310100- Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida)

Samarqand - 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202__ - yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

Nurbayev S. - SamDVMCHBU "Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish" kafedrasining assistenti

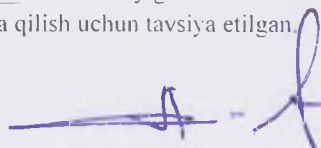
Taqrizchilar:

Sanaqulov A.L. - Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Biokimyo instituti professori, q.x.f.d.

Rizayev Sh. - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Agrobiotexnologiya" kafedrasida dotsenti q.x.f.doktori

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) "Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish" kafedrasining 2024 yil "____" _____dagi "____" - son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri

 A. Xasilbekov

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) "Agrotexnologiya" fakulteti kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024 yil "____" _____dagi _____-sonli bayyonnoma).

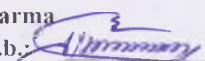
Fakultet kengashi raisi:

 E. Berdimuratov

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma

boshlig'i, professor v.b.

 Ro'ziqulov R.F.

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: OEYLSDM 3308

Fan nomi: –“O'simliklarni himoya qilish”

Semestr/yil: 8-semestr/2024-2025 o'quv yili

Kafedra: “Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish”

Soatlar kreditlar: 6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami
10	10	-	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedralar: “Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish”

Instruktor to'g'risida ma'lumot

Kafedra joylashgan joyi: SamDVMChBU, 5-o'quv binosi, 527-xona

Telefon: +99893-237-68-36 ish telefoni; mobil: +99893-227-68-36

E.mail. sahobiddin87@mail.ru Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad.O'simliklarni zararli organizmlariga qarshi kurash usullari va unda qo'llaniladigan biologik, kimyoviy kurash vositalarini o'rganishdan iborat. Pestisidlarni barcha salbiy va ijobiy xususiyatlarini o'rgatishdan iborat.

II. Fanning asosiy vazifasi - zararli organizmlarga qarshi kurash usullari qo'llanilishi, ishlab chiqarilayotgan pestisidlarni xususiyatlarini, ulardan atrof - muhit va insoniyatga zarar yetkazmasdan to'g'ri foydalanish yo'llarini, pestisidlarni xo'jalikda samarali qo'llash usullarini hamda shu sohaga ta'lluqli adabiyotlardan foydalanish yo'llarini o'rgatish hisoblanadi.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba

- O'zbekistonda – “O'simliklarni himoya qilishning hozirgi holati va istiqbollari. Sug'oriladigan va lalmikor yerlarda dehqonchilikning asosiy xususiyatlari. “O'simliklarni himoya qilish” fanining rivojlanish tarixi. Fanning rivojlanishida olimlarning tutgan o'rni.

O'simliklarni himoya qilishda o'simliklarning hayot omillari, dehqon-chilik qonunlari, tuproq unumdorligini saqlash va oshirish, begona o'tlarga qarshi

kurash, erga ishlov berish, almashlab ekish va dehqonchilik tizimlarini o'rgatadigan fan sifatida tasavvurga ega bo'lishi kerak.

-Lalmi va sug'orma sharoitda o'simliklarning yorug'lik, harorat, havo, oziq va suvga bo'lgan talabi. Begona o'tlar va ularning qishloq xo'jalik ekinlarga keltiradigan zarari to'g'risida Yerga ishlov berishning umumiy masalalari, maqsadi va vazifalari; erga ishlov berish qurollari va yerga mexanikaviy ta'sir etish; Yerni ishlashdagi texnologik jarayonlar: qatlamni agdarish, yumshatish, aralashtirish, zichlash, tekislash, egat, pol, cheklar olish. Yerni ekin ekishga tayyorlash. Yerni joriy tekislash, chizellash, boronalash va molalash, qishloq xo'jalik ekinlarini ekish usullari to'g'risida ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, Yaylovshunoslik va yaylovlar melioratsiyasi xizmati bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimni baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Oziqabop ekinlar yetishtirishda lalmi va sug'orma dehqonchilik" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "O'simliklarni himoya qilish" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	mavzulari	rejasi	soat
I-modul. O'simliklarni himoya qilish fanining maqsadi, vazifalari			
1.1.	Kirish. O'simliklarni himoya qilish" fanining maqsad va vazifasi. Hasharotlar morfologiyasi.	1.1.1. Kirish. O'simliklarni himoya qilish fanining maqsadi fanining rivojlanish tarixi. 1.1.2. O'simliklarni himoya qilish fanining vazifalari rivojlantirish istiqbollar 1.1.3. O'simliklarni himoya qilish fanining xalq xo'jaligidagi ahamiyati	2
1.2.	Hasharotlar anatomiyasi, biologiyasi,	1.2.1. Hasharotlar anatomiyasi haqida 1.2.2. Hasharotlar biologiyasi haqida.	2

VIII. Baholash

Talabalarining fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlar olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho:

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

	ekologiyasi sistematikasi.	va	1.2.3. Hasharotlar vasesistematikasi haqida	ekalogiyasi	
2-modul. Qishloq xo'jalik ekinlarini zararli organizmlardan himoya qilish usullari.					
2.1.	Qishloq xo'jalik ekinlarini zararli organizmlardan himoya qilish usullari.		2.1.1. Agrotexnikaviy kurash usuli. 2.1.2. Fizikaviy va mexanik kurash usuli.		2
2.2.	O'simliklarni kimyoviy kurash usullari va pestisidlarning tasnifi.		2.2.1. Kimyoviy himoya qilish usulining mohiyati 2.2.2. Pestisidlarni kimyoviy tarkibi qo'llaniladigan obektlari va organizmga kirish yullariga qarab tasniflash		2
2.3.	Pestisidlarning preparat shakllari va ularni qo'llash usullari.		2.3.1. Pestisidlarning preparat shakllari. 2.3.2. Pestisidlarni tarkibi, qo'shimcha moddalar. 2.3.3. Purkash, changlash, fumigasiya. ayerozol va urug'larni dorilash.		2
Jami:					10

5.2. "O'simliklarni himoya qilish" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarining:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	O'simliklarni zararkunandalar bilan zararlanish tiplari	1. O'simliklarni zararkunandalarini aniqlash 2. Zararkunandalarni aniqlash usullarini	2
2.	Zararkunandalarga qarshi kurash usullari	2.2. Agrotexnikaviy kurash usuli; 2.2. Biologik kurash usuli. 2.3. Fizikaviy va mexanik kurash usuli.	2
3.	Pestisidlarning preparat shakllari bilan tanishuv.	3.1. Pestisidlar haqida 3.2. Pestisidlarning preparat shakllari bilan tanishuv	2
4.	Pestisidlar qo'llanilishining samaradorligini. Biologik va xo'jalik samaradorligini aniqlash.	4.1. Pestisidlar qo'llanilishining samaradorligini aniqlash 4.2. Biologik va xo'jalik samaradorligini aniqlash.	2

5.	O'simliklarda viruslar va mikoplazmalar keltirib chikaradigan kasalliklarning belgilari.	5.1. O'simliklarning rivojlanish davrida qo'llaniluvchi fungusidlar. 5.2. Sistemali fungusidlardan foydalanish va ularni qo'llash usullari.	2
Jami			10

VI. "O'simliklarni himoya qilish"
fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik
rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Berilgan Topshiriqlar	Hajmi (soatda)
1	Sirtidan va ichak orqali ta'sir etuvchi pestisidlar	Referat yozib, tayyorlash.	8
2	Parazit va yirtqich hasharotlar hamda ularni ko'paytirish	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	8
3	Pestisidlarning tabiatga ta'siri va pestisidlarni qo'llashda shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish	Referat yozib, tayyorlash.	8
4	G'alla ekinlarining zararkunandalari	Referat yozib, tayyorlash.	8
5	Don va yem xashaklarni saqlash davrida zararkunandalar bilan zararlanishi	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	8
6	Don va yem xashaklarni saqlash davrida kasalliklar bilan zararlanishi	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	8
7	Beda zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari	Referat yozib, tayyorlash.	8
8	Beda kasalliklari	Referat yozib, tayyorlash.	8
9	Makkajo'xori zararkunandalari va ularga qarshi kurash	Referat yozib, tayyorlash.	8
10	Kungaboqar va masxar zararkunandalari	Referat yozib, tayyorlash.	8
11	Lavlagi kasalliklari	Referat yozib, tayyorlash.	8
12	Beda va dukkakli - don ekinlari zararkunandalari	Referat yozib, tayyorlash.	8
13	Hammaxo'r zararkunandalar	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	4
Jami			100

VIII. Adabiyotlar
Asosiy adabiyotlar

1. Hamrayev A.Sh. va boshq. O'simliklarni biologik himoyasi. Toshkent "Navro'z" nashriyoti, Darslik, 2013.

2. Xo'jayev Sh.T. Entomologiya, qishloq xo'jalik ekinlarini himoya qilish va toksikologiya asoslari. Toshkent "Navro'z" nashriyoti, Darslik. 2019.-345 b.

3. Xolmurodov E.A. va boshqalar. Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi. Darslik. "Navro'z" nashriyoti. -Toshkent. 2014.

4. Hasanov B.A. Qishloq xo'jalik ekinlarining kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari // Toshkent. Darslik.- 2011.-153 b.

5. Sulaymonov B.A., Kimsanboyev X.X., Anorboyev A.R. O'simliklarni biologik himoya qilish // Toshkent. Darslik.-2015.-192 b.

Xorijiy adabiyotlar:

5. Chandrasekaran B., Annadurai K., Samasundaram E.. A textbook of Agronomy. New aje international (P) limited. publishers. Copyright © New Delhi 2010.835 p.

6. Allen V. Barker. Science and Techologiy of Organic Farming. "CRC Press" 2010. Taylor and Brancis granp-p.215.

Qo'shimcha adabiyotlar:

7. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent. "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

8. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent. "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

11. Qishloq xo'jaligida islohotlarni chuqurlashtirishga doir qonun va me'yoriy hujjatlar. I va II qismlar. Toshkent. 1998 yil.

12. Mo'minov K., Bobomirzayev P., Izbosarov B., Nosirov B., Mo'minova Z. "Dehqonchilik va melioratsiya" fanidan laboratoriya ishlari va amaliy mashg'ulotlar. O'quv qo'llanma. "Lesson Press" nashriyoti, Toshkent. 2021 yil.

13. Ramazonov O., Yusupbekov O. Tuproqshunoslik va dehqonchilik. Darslik. "Sharq" nashriyot-matbaa Toshkent. 2003 yil.

14. Xalikov B., Namozov F. Almashlab ekishning ilmiy asoslari [Matn] Kitob. "Noshirlik yog'dusi" nashriyoti Toshkent 2016 yil.

15. Nazarov M., Mirzajonov K., Isayev S. Dehqonchilikning tejamkor texnologiyalari. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2014 yil.

Axborot manbaalari

16. <https://www.gov.uz/uz>

17. <https://lex.uz/uz>

18. <http://www.zivonet.uz/>